

چکیده پژوهش

وجود انواع منابع کتابخانه‌ای، اعم از چاپی و غیر چاپی نظیر مواد دیداری - شنیداری از مهمترین عواملی هستند که می‌توانند در افزایش سطح کمی و کیفی آموزش و پژوهش در دانشگاه‌های علوم پزشکی و سایر مؤسسات آموزش عالی کشور، تأثیر بسزایی داشته باشند.

گرچه در چند سال اخیر کتابخانه‌ها و مراکز آموزشی ما در قیاس با سالهای قبل، در تهیه امکانات و منابع دیداری - شنیداری کوششهای زیادی داشته‌اند، معذالک می‌توان ادعا داشت که آشنایی با وضعیت بخشهای دیداری - شنیداری اینگونه مراکز و مسائل مختلف آن می‌تواند راهگشایی برای حل بعضی از مشکلات و معضلات آنها باشد.

پژوهش حاضر با روش توصیفی به بررسی وضعیت کلیه بخش‌های دیداری - شنیداری کتابخانه‌های مرکزی و دانشکده‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی تحت پوشش وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی که شامل ۱۳۶ بخش است پرداخته است. گردآوری اطلاعات از طریق پرسشنامه صورت گرفته است. ۹۵ بخش (۸۵ درصد) از کل جامعه مورد پژوهش پرسشنامه را تکمیل و عودت دادند.

نتایج حاصل از این تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که از کل مراکز تحت بررسی تنها ۱۹ بخش دیداری - شنیداری زیر نظر کتابخانه‌ها اداره می‌شوند که این تعداد ۲۰ درصد کل مراکز را شامل می‌شود.

همچنین از تعداد ۱۶۶ نفر که در این بخشها مشغول به کار هستند تنها ۷۷ نفر (۴۶/۳ درصد) دارای تحصیلات دانشگاهی می‌باشند. مدارک تحصیلی ۲۷ نفر از آنها مرتبط به امور دیداری - شنیداری است و بقیه دارای مدارک تحصیلی غیرمرتبط با حرفه

می باشند.

نکته دیگر اینکه تنها ۳/۲ درصد از این بخشها دارای بودجه مستقل بوده و بخشهای مذکور غالباً بر مبنای توصیه کادر پزشکی و اعضای هیئت علمی خویش منابع مورد نظر را تهیه و خریداری می نمایند.

در میان منابع بخشها، اسلاید دارای بیشترین نسبت است و فیلم های ویدئویی وی اچ اس و بتاماکس در مراتب بعدی قرار دارند. ۷۱ درصد از بخش های دیداری - شنیداری منابع خود را پاسخگوی نیاز مراجعین نمی دانند که از این تعداد ۶۶/۲ درصد علت عدم پاسخگویی منابع را محدود بودن منابع دانسته اند. ضمناً ۶۶/۳ درصد از بخشها تجهیزات موجود را پاسخگوی نیاز مراجعین نمی دانند که از این تعداد ۹۳/۶ درصد علت را کمبود تجهیزات می دانند.

۶۲/۱ درصد از بخشها منابع خود را سازماندهی نموده اند که بسیاری از آنها برای این مهم فقط از شماره ثبت استفاده می کنند و تنها ۳ بخش است که برای سازماندهی مواد خود سرعنوانهای موضوعی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا، قوانین فهرست نویسی انگلو آمریکن، رده بندی کتابخانه ملی پزشکی آمریکا و مقررات ISBD را بکار می برند. همچنین تنها ۶۸/۴ درصد از این مراکز برای اداره امور خود دارای خط مشی و دستورالعمل مدون می باشند.

در پایان با توجه به یافته های پژوهش، پیشنهاداتی در جهت بهبود نحوه انتخاب و تهیه، سازماندهی، حفظ و نگهداری و امانت دادن مواد دیداری - شنیداری ارائه گردیده است.